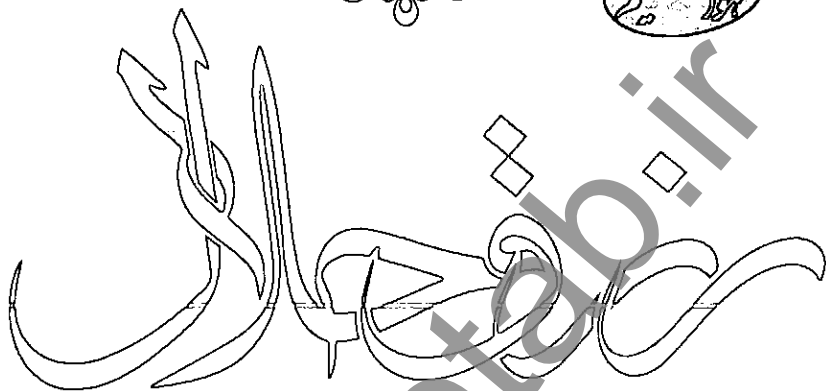
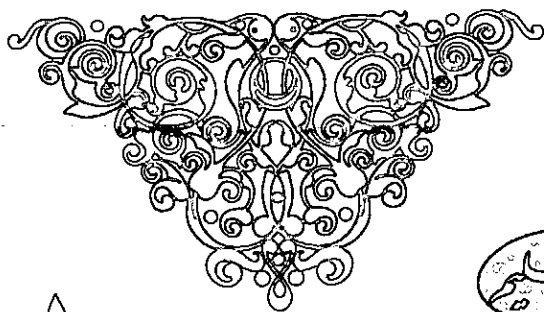
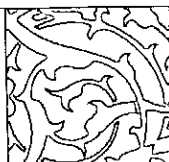

و اخلاق اداری
در محیط کار

تألیف
شیخ علی اصغر ملک احمدی

مؤسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام

سرشناسه	:	ملک احمدی، علی اصغر، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور	:	رزق حلال و اخلاق اداری در محیط کار: آنچه یک مدیر و کارمند باید بداند/ علی اصغر ملک احمدی.
مشخصات نشر	:	مشهد: مؤسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	:	۹۲ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۶۴۶۲۲-۲۶
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	واژه نامه.
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	اخلاق کار -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع	:	رفتار سازمانی -- جنبه های مذهبی -- اسلام
شناخت افزوده	:	مؤسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام
رده بندی کنگره	:	BP۲۵۴/۴۵/م۷، ۴۱۳۹۲
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۱۲۹۲۷۷

رزق حلال

و اخلاق اداری در محیط کار

مؤلف: شیخ علی اصغر ملک احمدی

ناشر: انتشارات مؤسسه مطالعات کاربردی علوم و معارف اسلام

محل نشر: مشهد مقدس

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: تامن ۳۴۱۳۲۱۴

چاپ اول: بهار ۱۳۹۲

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۷۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۶۲۲-۲-۶

کلیه حقوق محفوظ است.

این کتاب با حمایت دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری
خراسان رضوی از سرفصل «رزق حلال» به چاپ رسیده است.

مؤسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام

مشهد مقدس/ بین چهارراه حجت و چهارراه مقدم طلاب/ خیابان کشانی/ کشانی ۲۵/ شماره: ۴۹۰/۴

تلفن: ۰۵۱۱-۲۲۸۵۸۰۰۰ / فاکس: ۰۵۱۱-۲۲۸۵۸۰۰۵

www.isin.ir

info@isin.ir

۱۵ اخلاق اداری در حوزه رفتار کارمندی (بایدها و نبایدها)

- ۱۶ الف. ارتباط کارمند و مدیر با ارباب رجوع
۱۸ ب. ارتباط مدیر و کارمند با همکار
۱۹ ج. ارتباط مدیر با کارمند
۲۱ د. ارتباط کارمند با مدیر
۲۲ ه. ارتباط مدیر و کارمند با سازمان و شغل

۲۵ توضیح بایدها و نبایدها در حوزه رفتار کارمندی

- ۲۶ ۱- خدمتگزاری
۲۶ ۲- ارزش خدمتگزاری
۲۷ ۳- خدمتگزاری یکی از مهمترین خدایات
۲۸ ۴- شتاب در خدمتگزاری
۲۸ ۵- منصب بالاتر، خدمتگزاری بیشتر
۲۹ ۶- دیگران را بر خود مقدم داشتن
۲۹ ۷- خوب رفتار کردن با ارباب رجوع
۳۰ ۸- برآورده کردن حاجت مراجعه کنندگان مؤمن
۳۰ ۹- انصاف نسبت به مردم
۳۱ ۱۰- رعایت ادب
۳۱ ۱۱- خوشرویی
۳۱ ۱۲- امانتداری
۳۲ ۱۳- مسئولیت پذیری
۳۴ ۱۴- انضباط کاری
۳۴ ۱۵- پیگیری
۳۵ ۱۶- مهرورزی
۳۶ ۱۷- پرتباری
۳۷ ۱۸- دادورزی

۴۱ بخش سوم: آسیبهای خدمتگزاری

- ۴۲ ۱- رغبت به مال دنیا
۴۲ ۲- مشورت نکردن در کارها
۴۲ ۳- نالهید کردن مردم
۴۳ ۴- خشنود شدن از ستایشها
۴۴ ۵- دلسرد شدن از خدمتگزاری
۴۴ ۶- منت نهادن بر ارباب رجوع
۴۵ ۷- عمل نکردن به تعهدات در برابر ارباب رجوع

۴۵	۸- گرفتن رشوه و هدایا
۴۶	۹- پارتنری بازی
۴۷	۱۰- سوءاستفاده از اموال دولتی
۴۷	۱۱- کم کاری
۴۷	۱۲- خودپسندی
۴۷	۱۳- ستم کردن در حق کارکنان
۴۷	۱۴- ولخرجی
۴۸	۱۵- رعایت نکردن حق کارمندان
۴۹	۱۶- جمل سند، پول، عنوان
۴۹	۱۷- ویژه خواری و رانت خواری (رانت اطلاعاتی، انتسابی، مالی، حقوقی و...)
۴۹	۱۸- اختلاس
۴۹	۱۹- ارائه گزارش های غیر واقعی
۴۹	۲۰- استفاده از بیت المال بدون اذن ولی فقیه
۴۹	۲۱- استفاده از مقاطعه کاری ها و معاملات دولتی
۴۹	۲۲- مخفی کاری (پوشانی) در برابر نظارت های قانونی
۴۹	۲۳- دریافت وجه برای فراهم کردن فرصت ها و معاملات از سوی کارمندان دولتی یا شرکتی (پورسانت)
۴۹	کارچاق کنی
۴۹	۲۴- تخریب، معدوم کردن و ربودن اسناد و مدارک

۵۱ بخش چهارم: مسائل فقهی مبتنی به در محیط کار

۵۲	بری الذمه شدن در مورد اموال دولتی
۵۳	استفاده از اموال دولتی جهت کارهای شخصی
۵۴	برداشتن اموال دولتی
۵۴	برداشتن مال دولت به جای مطالبات شخصی
۵۵	استفاده از بودجه اختصاصی اداری
۵۵	استفاده شخصی از ماشین اداری
۵۶	استفاده شخصی از تلفن و امور دیگر
۵۷	حقوق گرفتن بدون کار کردن
۵۷	گرفتن فوق العاده در مرخصی
۵۸	جبران کم کاری
۵۹	انجام کار غیرموظف در وقت اداری
۵۹	دیر حاضر شدن و زود رفتن
۶۰	کم کاری و گرفتن حقوق اداری
۶۱	حکم نماز جماعت در محیط کار
۶۴	کار در دو محل
۶۴	غذاخوردن در محل کار
۶۵	کارهای شخصی در ساعات کار
۶۶	حکم ارائه گزارش های غیر واقعی

۶۶	عمل خلاف قانون در اداره
۶۷	توصیه و سفارش
۶۷	رشوه
۶۸	مامور خرید و حکم دریافت های شخصی در موقع خرید
۶۸	رعایت مقررات

۷۱

بخش پنجم: تخلفات اداری

۷۵

بخش ششم: داستان ها

۷۶	کم فروشی
۷۶	بدون اذن نباید در مال دیگران تصرف کرد
۷۷	بر خورد رسول اکرم با رشوه گیرنده
۷۸	حکایت عقیل
۷۹	با خدا معامله کن، خدا چیزی را می کند
۷۹	زود قضاوت نکنید!
۸۱	همیشه به نکات منفی نگاه نکنید
۸۲	کار تیمی
۸۲	تله موش
۸۴	دیدگاه افراد در برابر موانع و مشکلات
۸۵	فرهنگ سازمانی
۸۶	چگونه به هدف برسیم؟
۸۷	مسئولیت پذیری
۸۲	آیا خطرپذیر هستید؟
۸۹	تغییر دنیا
۹۰	چهار فصل زندگی
۹۱	منابع

خفقحلال

واخلاق ادارى در محيط كار

سخن ناشر:

«الحمد لله رب العالمين، و الصلاة والسلام علي محمد واله الطيبين
الطاهرين و لعنة الله علي اعدائهم اجمعين»

خداوند متعال در قرآن با يك بيان زيبا فرمولى اساسى براى راهيابى
انسان به كمال عرضه كرده است كه امكان تخلف از آن وجود ندارد.
مى فرمايد: «يا ايها الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا»^۱ خطاب به
همه انبياست.

در طول تاريخ كه براى عمل صالح كه تنها وسيله ارتقاء به كمال است

چاره ای جز بهره مندی از رزق حلال و طیب وجود ندارد. از این رو موضوع بسیار با اهمیت است.

خوشبختانه در کنار طرح تحول اقتصادی اخیراً طرح تحول اجتماعی و فرهنگی در دستور کار خدمتگزاران نظام اسلامی قرار گرفته که یکی از محورهای آن "رزق حلال" می باشد.

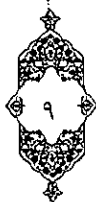
«موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام» با درخواست و حمایت مدیر کل امور اجتماعی استانداری خراسان رضوی پس از تولید متن آموزشی «نگرشی دیگر به رزق حلال» و «درس نامه رزق حلال» اینک متن حاضر را برای عزیزی که در محیط کار و کارمندی مشغول به خدمت هستید تولید نموده است تا علاوه بر آشنایی با اخلاق و آداب اداری از نظر اسلام، به اهمیت رزق حلال و مسائل فقهی مبتلی به در این زمینه که در محیط کار اتفاق می افتد نیز آشنا شوند.

این کتاب مشتمل بر شش بخش می باشد که هر کدام سرشار از نکات و مطالب قابل توجه است.

از خداوند درخواست داریم توفیق تحول عمیق فرهنگی و اجتماعی را به امت اسلام به ویژه مسئولین و خدمتگزاران و کارمندان و کارگران سرافراز در نظام اسلامی مرحمت فرماید.

انتشارات موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام نور

جمادی الاولی ۱۴۱۴

مقدمه:

امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: «اذا دخلت سرقة فقل: اللهم اني أسألك من خیرها و خیر اهلها و أعوذ بك من شرّ اهلها، اللهم انی أعوذ بك من أن أظلم أو أظلم أو أبی أو یبی علیّ او اعتدی أو یعتدی علیّ. اللهم انی أعوذ بك من شرّ إبلیس و جنوده و شرّ فسقة العرب و العجم و حسبی الله، لا اله الا هو، علیه توكلت و هو ربّ العرش العظيم»^۱ هنگامیکه به محل کسب و کارت وارد شدی، بگو: خدایا، از تو خیر بازار و خیر اهل بازار را خواهانم و از شرّ بازار و شرّ اهل بازار به تو پناه می‌برم. خدایا، از اینکه به کسی ظلم کنم یا کسی به من ظلم کند یا از اینکه کسی به حق من تجاوز کند یا من به حق کسی تجاوز کنم به تو پناه می‌برم. خدایا، از شرّ شیطان و سربازانش و از شرّ انسانهای فاسق به تو پناه می‌برم و خدا مرا بس است، هیچ معبودی جز او نیست، بر او توکل کردم و او پروردگار عرش بزرگ است.

در این مقدمه به دو موضوع مهم اشاره می‌شود:
موضوع اول: اهمیت رزق حلال و تأثیر آن در زندگی

براساس آموزه‌های دینی، مسئله کسب روزی حلال و خودداری از حرام‌خواری یکی از مهم‌ترین دستورات و الزامات دینی حوزه فعالیت‌های خرد و کلان اقتصادی است. اهمیت این موضوع بدین سبب است که جگونگی کسب درآمدها تأثیر عمیقی در زندگی انسان و سهم بسزایی در سعادت و شقاوت انسان و پیشرفت مادی و معنوی او دارد. چنانچه انسان مال حلالی را در زندگی خود وارد کند، آثار آن مال؛ شامل برکت، وسعت، نوراتیت و ... در زندگی او نمایان خواهد شد و انسان را در مسیر و حرکتش به سمت خدا یاری خواهد کرد. همچنین اگر انسان مال حرامی را در زندگی خود وارد کند، تأثیر آن در زندگی او؛ شامل بی‌برکتی، تنگی، ظلمت و ... نمایان خواهد شد و انسان را از حرکت به سمت خدا باز خواهد داشت. به همین سبب در بسیاری از روایات تعبیر فراوانی در اجتناب از حرام‌خواری آورده شده و در مقابل تأکیدات فراوانی نیز در کسب روزی حلال و حلال‌خواری شده است.

نمونه‌هایی از این نوع روایات: رسول خدا ﷺ می‌فرمایند: «طَلَبُ الْحَلَالِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ»^۱ تلاش برای کسب روزی حلال، بر هر زن و مرد مسلمانی واجب است.

همچنین می‌فرمایند: «الْعِبَادَةُ عَشْرَةُ أَجْزَاءٍ، تِسْعَةُ أَجْزَاءٍ فِي طَلَبِ الْحَلَالِ»^۲

ایشان در مورد حرام‌خواری می‌فرمایند: «مَنْ أَكَلَ لُقْمَةً حَرَامًا لَمْ يَفْعَلْ لَهُ صَلَاةَ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَ لَمْ تُسْتَجَبْ لَهُ دَعْوَةُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا وَ كُلَّ لَحْمٍ يُنْبِتُهُ

۱- بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۹.

۲- همان، ج ۱۰۰، ص ۹.

الْحَرَامُ فَالْثَّارُ أُولَى بِهِ»^۱ هر کس حرام خواری کند، نماز او تا چهل شب قبول نمی‌شود و دعای او تا چهل روز مستجاب نمی‌گردد. [آگاه باشید که] گوشت رویده شده از مال حرام، به آتش سزاوارتر است. و می‌فرمایند: «مَا مِنْ رَجُلٍ إِفْتَطَعَ مَالَ أَمْرِي مُسْلِمٍ بَيْنَيْنِهِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَ أَوْجَبَ لَهُ النَّارَ»^۲ هر کس که [حرام خواری کرده و] مال مسلمانی را با قسم دروغ از او بستاند، خداوند بهشت را بر او حرام و آتش را بر او واجب می‌کند.

از این نوع روایات در آموزهای دینی ما فراوان است.

موضوع دوم: اهمیت اخلاق اداری در زندگی کاری انسان

اخلاق اداری در زندگی کاری انسان، از یک سو فعالیت را شیرین، توأم با رضایت شغلی و احساس رضایتمندی و خودشکوفایی می‌کند و از دیگر سو رضایت مردم، پیشرفت امور، شکوفایی کار و در نتیجه رضایت خالق و بارش رحمت‌ها و برکت‌های او را به همراه دارد.

خطرناک‌ترین رویداد انسانی، انحطاط اخلاقی و شکسته شدن مرزهای اخلاقی است که در این صورت هیچ چیز به سلامت نخواهد ماند و انسانیت انسان فرو خواهد ریخت. این موضوع در امور اداری جایگاهی ویژه دارد، زیرا وقتی انسان از محدوده فردی خارج می‌شود و در پیوند با دیگر انسان‌ها قرار می‌گیرد و این پیوند صورتی اداری می‌یابد، اگر «اخلاق نیک» بر روابط انسانی حاکم نباشد، فاجعه چندین برابر می‌شود؛ به همین سبب است که والاترین ملاک در هر سازمان اداری متخلق بودن افراد به اخلاق انسانی است.

۱- همان، ج ۶۳، ص ۳۱۴.

۲- همان، ج ۱۰۱، ص ۲۰۷.

از منظر امیرمومنان علی علیه السلام آنچه مایه برتری آدمیان و سبب والایی ایشان است، کرامت‌های اخلاقی است و این کرامت‌ها در اداره امور نقشی اساسی دارد. روایت شده است که آن حضرت فرمودند: «علیکم بمکارم الاخلاق فانها رفعة»^۱ بر شما باد به مکارم اخلاق که نتیجه آن والایی است.

والایی مردمان و اعتبار آنان، به مکارم اخلاق در ایشان است و کسانی که در جایگاه اداره امور قرار می‌گیرند، بیش از هر چیز به مکارم اخلاق و بزرگواری‌های انسانی نیازمندند، زیرا روابط انسان‌ها بدون کرامت‌های اخلاقی، روابطی خشک و نادرست خواهد شد.

